

УДК 378 (477.46)

С. І. Коротяєв, Т. Д. Чубіна**ЧЕРКАСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ТЕХНІКУМ:
ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ
ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ КАДРІВ**

У статті розглядається період становлення та розвитку одного з найстаріших інженерно-технічних навчальних закладів Черкаської області. Авторами висвітлено найважливіші сторінки історії Черкаського політехнічного технікуму. Показано шляхи пошуку нових форм і методів навчальної, наукової та виховної роботи. Висвітлено роль ЧПТ у підготовці інженерно-технічних кадрів регіону.

Ключові слова: Черкаський політехнічний технікум, Черкаська область, студенти, спеціальності, навчальна база, викладачі, фахівці.

Черкаський політехнічний технікум відомий як «кузня кадрів» технічної еліти України. За роки своєї діяльності він підготував за денною і заочною формами навчання понад 19 тисяч спеціалістів середньої ланки: техніків-механіків, гідромеліораторів, будівельників, електромеханіків, технологів, програмістів, економістів, оцінювачів і найбільше техніків-електриків – 10,5 тисячі, які поколіннями працюють в енергетичній системі країни.

Загалом, в Україні не знайдеться, напевне, жодної галузі, де б не трудилися випускники Черкаського політеху. Енергетика, агропромисловий комплекс, будівництво, транспортна система, підприємства хімічної, машинобудівної, автомобілебудівної промисловості, житлово-комунальна сфера – скрізь успішно працюють фахівці ЧПТ. Багато вихованців технікуму стали відомими вченими, провідними спеціалістами в різних галузях виробництва, педагогічними працівниками, керівниками підприємств різної форми власності, організацій, установ. Чимало з них відзначені високими урядовими нагородами. Узагалі, фаховий рівень випускників цього навчального закладу вже давно отримав визнання не лише на Черкащині та в Україні, а й за межами нашої країни [15].

Славетні сторінки історії Черкаського політехнічного технікуму знайшли своє відображення в краєзнавчих і науково-публіцистичних працях, присвячених Шевченковому краю [2; 3–5; 28].

Історія Черкаського політехнічного технікуму налічує понад 90 років. Вона бере свій початок від першого вересня 1922 р. і пов'язана з історією виникнення та розвитку Черкаської професійно-технічної школи. Це підтверджують архівні матеріали, випускні свідоцтва студентів, спогади першого директора й організатора профтехшколи Іларіона Григоровича Крижанівського [29].

Профтехшкола розташувалася в будинку колишнього ремісничого училища, що на вулиці Ільїна, 242 (сьогодні в ньому розміщено госпіталь для учасників Великої Вітчизняної війни). Але підсумки першого року навчання в профтехшколі показали, що подальше її існування є неможливим без розширення навчально-виробничої бази. Тому в 1923 р. профтехшколі передали всі будівлі та споруди Черкаського спиртогорілчаного заводу, де й до сьогодні розміщується навчальний заклад. Черкаська профтехшкола готувала кваліфікованих робітників за різними фахами: слюсарі, токарі, фрезерувальники, машиністи, формувальники, моделювальники, електрослюсарі [9].

У 1929 р. профтехшколу було реорганізовано в Черкаський індустріальний технікум, який проіснував до осені 1930 р. і готував робітників за двома спеціальностями: механізація сільського господарства та електрифікація сільського господарства. Згодом навчальний заклад ще декілька разів перейменовували залежно від потреб держави в тих чи тих робітниках, зокрема, технікум механізації та електрифікації сільського господарства, автодорожній технікум, технікум механізації сільського господарства [9; 29].

З початком Великої Вітчизняної війни навчання було призупинено, майно технікуму – евакуйовано, а студенти здебільшого поповнили лави Радянської армії. Після визволення Черкас від німецько-фашистських загарбників навчання відразу ж відновилося. Продовжували готувати спеціалістів за двома спеціальностями: механізація сільського господарства та електрифікація сільського господарства.

У перший рік утворення Черкаської області, в 1954/55 навчальному році в технікумі навчалася 692 особи та планувалося випустити 183 фахівця [21, арк. 41]. Згідно з архівними даними, на початок 1956/57 навчального року в технікумі вже навчалася 721 особа [22, арк. 25, 61], з яких 73 жінки [22, арк. 61]. Дипломників було 80 осіб [22, арк. 61].

У 1960 р. при технікумі було відкрито заочне відділення спеціальності «Електрифікація сільського господарства». Відповідно до архівних даних, у 1960/61 навчальному році на всіх курсах відділення «Електрифікація сільського господарства» навчалася 246 студентів, включаючи 50 жінок [17, арк. 38].

У 1964 р. було відкрито нову спеціальність – «Гідромеліорація», і згодом, у 1966 р., навчальний заклад було перейменовано на Черкаський технікум гідромеліорації та електрифікації сільського господарства. На кінець 1965/66 навчального року в технікумі на денному відділенні навчався 451 студент, а 97 фахівців отримали дипломи [18, арк. 133], у той час як на заочному відділенні числилося 438 студентів, а 108 закінчили навчальний заклад, захистивши дипломні проекти чи склавши державні іспити [18, арк. 154].

У 1974 р. у зв'язку із закриттям спеціальності «Гідромеліорація» технікум знову змінив свою назву на «технікум електрифікації та сільськогосподарського будівництва». Спеціалістів готували за двома напрямками: електрифікація сільського господарства та промислове і цивільне будівництво [29].

У 1976 р. закінчилося будівництво нового гуртожитку на території технікуму (на сьогодні – навчальний корпус № 4), а в 1978 р. – введено в користування гуртожиток на вулиці Я. Галана, 5, який функціонує до сьогодні [25].

У 1979/80 навчальному році технікум здійснював прийом студентів на навчання на базі 8-и та 10-и класів. Так, на кінець року на денному відділенні навчального закладу числилося 529 студентів, а 185 було випущено, тоді як на заочному відділенні навчалось 298 студентів, а 124 фахівці отримали дипломи про закінчення технікуму. У 1980/81 навчальному році в технікумі на денному (747 осіб) та на заочному (451 осіб) відділеннях навчалось 1 198 студентів. За рік було випущено 316 фахівців [19, арк. 9]. У цей період у навчальному закладі працювало 57 викладачів [19, арк. 9]. Варто зазначити, що в той час студенти здобували освіту за спеціальностями «електрифікація сільського господарства» та «промислове і цивільне будівництво» [19, арк. 95]. На кінець 1981/82 навчального року на заочному відділенні технікуму навчалось 268 студентів та 135 закінчили навчальний заклад, отримавши дипломи [20, арк. 45–45 зв.], у той час як на денному відділенні числилося 527 студентів та 190 закінчили навчальний заклад [20, арк. 86–86 зв.].

У 1989 р. технікум перейменовано на Черкаський політехнічний технікум [13].

З 1987 р. в технікумі почали готувати фахівців зі спеціальності «Монтаж і експлуатація електроустаткування підприємств і цивільних споруд», з 1991 р. – зі спеціальності «Обслуговування верстатів з програмним управлінням і робототехнічних комплексів»; у 1996 р. ліцензовано дві спеціальності: «Обробка матеріалів на верстатах і автоматичних лініях» і «Економіка підприємства»; у 2001 р. відкрито спеціальності «Програмування для електронно-обчислювальної техніки і автоматизованих систем» та «Обслуговування і ремонт електроустаткування автомобілів і тракторів»; 2004 р. відкрито спеціальність «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»; наймолодшою, дев'ятою, спеціальністю є «Оціночна діяльність», відкрита у 2009 р. [29].

Чисельність студентів денної форми навчання за останні двадцять років зросла від 700–750 до 1200–1300 осіб [13].

За роки незалежності України колектив технікуму має певні здобутки в організаційно-управлінській, навчально-методичній, виховній роботі. Постійно оновлюється матеріально-технічна база, що дозволяє готувати спеціалістів високої кваліфікації [2].

Колектив технікуму постійно збагачує багаторічний досвід попередніх поколінь, використовуючи все найкраще, що було напрацьовано за 90 років існування навчального закладу [11].

Черкаський політехнічний технікум співпрацює з усіма вищими навчальними закладами III–IV рівня акредитації регіону та провідними університетами Києва, Кропивницького, Кременчука, де його випускники мають можливість продовжувати навчання за скороченим терміном [16].

В останні роки технікум інтенсивно відновлює співпрацю з підприємствами. Прикладом конструктивного підходу до розв'язання проблеми підготовки фахівців, зміцнення матеріально-технічної бази технікуму є співробітництво технікуму з ПАТ «Черкасиобленерго», ПАТ «Азот», НВК «Фотоприлад», Черкаським автоскладальним заводом та ін. [23].

Черкаський політехнічний технікум – донедавна єдиний у м. Черкаси вищий навчальний заклад із підготовки молодших спеціалістів технічного профілю – створено в 1922 р. До 1975 р. технікум був підпорядкований Міністерству сільського господарства, а з 1975 р. – Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти; до 5 січня 1989 р. технікум мав назву «Черкаський технікум електрифікації і сільськогосподарського будівництва», у зв'язку з перепрофілюванням його перейменовано на Черкаський політехнічний технікум [14].

У 2012 р. виповнилося 90 років від дня заснування технікуму. За роки існування підготовлено понад 19 000 спеціалістів, які на сьогодні працюють у багатьох регіонах України та за кордоном: техніків-електриків, будівельників, технологів машинобудування, механіків, електромеханіків, гідротехніків, економістів і програмістів [7; 12].

Сьогодні Черкаський політехнічний технікум – державний ЗВО I рівня акредитації, підпорядкований Міністерству освіти і науки, відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», на підставі Статуту (зареєстровано Міністерством освіти і науки України 6 травня 2003 р. за № 73 внесено зміни, затверджені наказом МОН України від 3 лютого 2011 р. за № 94 та наказом МОНМС України від 22 червня 2011 р. за № 608), згідно з ліцензією, проводить підготовку молодших спеціалістів із дев'яти спеціальностей на денному відділенні та з чотирьох спеціальностей на заочному відділенні з ліцензованим обсягом підготовки 360 осіб за денною формою навчання та 210 осіб – за заочною [29].

У технікумі працюють 95 викладачів, із них 44 мають вищу кваліфікаційну категорію. Усі викладачі мають відповідну базову вищу освіту, пройшли підвищення кваліфікації й атестацію [13].

Троє викладачів нагороджені нагрудним знаком «А. С. Макаренко», 13 осіб – нагрудним знаком «Відмінник освіти України», 15 осіб – Почесними грамотами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, 8 осіб – Почесними грамотами Черкаської обласної ради, 36 осіб – Грамотами

Головного управління освіти і науки Черкаської ОДА, 25 осіб – Грамотою обкому профспілки працівників освіти і науки Черкаської області [27].

Методичне забезпечення навчального процесу та виховної роботи здійснюють 11 циклових комісій (у тому числі 7 випускаючих) [15].

Технікум має необхідну матеріальну базу, яка відповідає санітарно-гігієнічним вимогам і придатна для проведення освітньої діяльності.

Відповідність приміщень і навчально-матеріальної бази технікуму нормам і правилам пожежної безпеки підтверджена довідкою УДСНС України в Черкаській області, відповідність вимогам нормативно-правових актів із промислової безпеки та охорони праці – довідкою Управління державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду по Черкаській області, відповідність вимогам статті 20 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [24] і придатність до навчання – Черкаською міською санепідемстанцією.

Для проведення занять використовується 46 кабінетів та 31 лабораторія, дві лекційні аудиторії на 70 осіб, зал засідань на 70 місць із відеотехнікою, трьома мультимедійними комплексами [26].

Навчальну практику студентів забезпечує навчальна майстерня зі слюсарним, механічним, зварювальним цехами, цехами верстатів із ПУ, з ремонту електричних машин і трансформаторів, із ТО і ремонту електроустаткування, електромонтажу, електрорадіомонтажу, навчальна СТО автомобілів. У технікумі є вантажний та чотири легкові автомобілі [26].

Виробнича практика студентів технікуму проводиться на базових підприємствах різних форм власності міста й області на підставі двосторонніх договорів.

У п'яти дисплейних класах, інформаційно-консультаційному центрі та лабораторіях інтенсивно використовується 140 сучасних ПЕОМ, 17 принтерів (у тому числі плотер формату А1), 5 сканерів, 6 багатофункціональних пристроїв, пакети сучасного ліцензованого програмного забезпечення та прикладного програмного забезпечення власної розробки.

Власна бібліотека технікуму має 68 тисяч примірників навчальної літератури, читальний зал на 80 місць. Діє інформаційно-консультаційний центр із підручниками та навчальними посібниками на електронних носіях, комп'ютерною та ксерокопіювальною технікою, через інтернет забезпечуються елементи дистанційного навчання. Інформаційна база постійно поповнюється [29].

Для проведення урочистих заходів використовується власна актові зала, для організації вечорів відпочинку та тематичних вечорів – зала для відпочинку, забезпечена комплектами музичних інструментів, аудіо- та відеотехнікою та кімната відпочинку в гуртожитку [6; 8].

Технікум має дві спортивні зали (ігровий та атлетичної гімнастики) і спортивну кімнату в гуртожитку, що дає змогу проводити заняття одночасно двом групам студентів згідно з розкладом та трьом спортивним секціям у

позаурочний час. Додатково обладнано спортивну кімнату для занять студентів спеціальних медичних груп [13].

Гуртожиток Черкаського політехнічного технікуму розташований в екологічно чистому районі міста. П'ятиповерхова будівля гуртожитку побудована за типовим проектом, із кімнатами на 2-3 особи. Загальна кількість місць у гуртожитку – 250, чисельність студентів технікуму, що потребують гуртожитку і проживають у ньому, – 232 особи [29].

У технікумі діє власний медичний пункт, працює фельдшер.

Їдальню на 140 місць та буфет (студентське кафе) на 20 місць передано в оренду приватному підприємцеві, що дало змогу зменшити вартість обідів, забезпечити безкоштовне харчування 20-и студентів із малозабезпечених сімей. Для обіду розкладом передбачено велику перерву.

Поповнення матеріально-технічної бази лабораторій переважно здійснюється за рахунок виконання студентами курсових і дипломних проектів із практичним застосуванням (діючі макети, стенди, прилади, пристрої господарського призначення). У 2010/11 навчальному році виконано 120 таких проектів [16].

Технікум є базовим для ЗВО I–II рівнів акредитації в області, входить до складу навчально-методичних комплексів Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, Черкаського державного технологічного університету, підтримує зв'язки з провідними ЗВО III–IV рівнів акредитації, серед яких Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Київський національний економічний університет, Національний транспортний університет, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Кіровоградський національний технічний університет, Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» [29].

Технікум входить до Асоціації закладів вищої освіти I–II рівнів акредитації України, є дійсним членом Черкаської торгово-промислової палати.

Технікум може пишатися тим, що має велику кількість таких випускників, які обіймали й обіймають керівні посади на промислових підприємствах, у науково-дослідних інститутах, різних навчальних закладах.

Гордістю технікуму є випускники, що досягли успіху на професійній ниві. Так, серед колишніх студентів є М. Е. Савченко та Б. М. Скірта – нині доктори технічних наук, доктор фізико-математичних наук А. Е. Дорошенко, кандидат технічних наук М. Т. Лут – завідувач кафедри Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат медичних наук В. І. Гаєнко – начальник кафедри криміналістики Харківського юридичного університету, В. В. Кузенний – директор Кіровоградських східних електричних мереж, В. Л. Матюх – головний інженер ВАТ «Кіровоградобленерго» [1].

Чимало випускників технікуму працювали і працюють на відповідальних посадах у Черкасах та області: М. О. Дмитренко – директор Інституту банківської справи, І. І. Уваров – директор Черкаських магістральних електромереж, А. М. Міщенко – директор дочірнього підприємства «Черкаська мехколона» ВАТ «Київсільелектро», В. А. Рубченко – головний енергетик асоціації «Черкасицукор», О. В. Патлань – начальник служби релейного захисту ВАТ «Черкасиобленерго», С. М. Руднев – член Національної спілки письменників України [1].

Тридцять випускників працюють сьогодні на різних посадах у технікумі. Викладачами технікуму після закінчення ЗВО III–IV рівнів акредитації працюють: Г. С. Тесленко, М. Я. Харченко, В. Г. Чернишов, М. М. Сахно, Л. О. Сахно, В. А. Добридень, С. П. Висоцький, М. М. Журавель, В. І. Гайдай, І. І. Поломаренко, О. О. Різник, І. В. Снігур, А. Т. Баланда, С. А. Бараніченко [30].

Навчально-матеріальна база кабінетів, лабораторій, навчальних майстерень, методична база і досвід педагогічного колективу дають змогу готувати висококваліфікованих спеціалістів. Відгуки керівників промислових підприємств, підприємств агропромислового комплексу та інших організацій підтверджують, що рівень підготовки випускників достатній для вирішення ними виробничих проблем. Колектив технікуму впевнений, що нові покоління викладачів та студентів продовжать найкращі традиції одного з провідних технічних навчальних закладів – Черкаського політехнічного технікуму – у підготовці висококваліфікованих фахівців для народного господарства незалежної України [30].

Сьогодні Черкаський політехнічний технікум – навчальний заклад сучасного типу, чинний суб'єкт соціально-економічного, науково-духовного розвитку Черкащини і всієї України, центр освіти, науки і культури Шевченкового краю.

Автори дійшли висновку, що за умов створення та розвитку навчальних закладів, які займалися підготовкою інженерно-технічних кадрів Черкаської області на першому етапі її становлення, визначений історичний зв'язок динаміки розвитку промислового сектора економіки Черкаської області з підготовкою інженерно-технічних кадрів, що відбувалася безпосередньо в технічних навчальних закладах Черкаської області. З утворенням Черкаської області почала динамічно розвиватися мережа професійно-технічних шкіл та училищ, створена для професійно-технічної підготовки молодих робітників. Уперше визначено специфіку й особливості підготовки інженерно-технічних кадрів регіону.

Установлено, що в період 1954–1991 рр. у Черкаській області низка навчальних закладів технічного спрямування, більшість яких була створена наприкінці XIX ст. – на початку XX ст., готували висококваліфіковані інженерно-технічні кадри для потреб як сільського господарства регіону, так і для промисловості й будівництва. Недостатня кількість технікумів та

інститутів для молодії області, промисловість якої розвивалася швидкими темпами в 1960–70-і рр., вимагала, насамперед, реорганізації наявних навчальних закладів, що спеціалізувалися на сільському господарстві, шляхом перекваліфікування їх під потреби промисловості та будівництва, а також відкриття на Черкащині філій технікумів та інститутів з інших міст України.

На прикладі одного з найстаріших технічних закладів освіти Черкащини – Черкаського політехнічного технікуму – вперше досліджено та визначено специфіку й особливості підготовки інженерно-технічних кадрів регіону.

Список використаних джерел

1. Блонський Г. Г. Наша гордість – випускники / Г. Г. Блонський // Політехнікінформ. – 2012. – 28 вересня.
2. Буєвич О. Черкаський політехнікум: знайомство зблизька / О. Буєвич // Акцент. – 2011. – 7 липня.
3. Бушин М. І. Доторкнутися вічності: фотоальбом, присвячений 10-річчю створення кафедри історії України ЧДТУ / М. І. Бушин. – Черкаси : Бізнес-стиль, 2011. – 242 с.
4. Бушин М. І. Історія Шевченкового краю 1939–2002 рр. [Текст] : навч. посіб. з історії Черкащини / М. І. Бушин, Н. В. Гудачкова, В. М. Лазуренко, А. І. Лисенко ; під наук. і заг. ред. д. і. н., проф., акад. УАІН М. І. Бушина. – Черкаси: Відлуння-Плюс, 2003. – 233 с.
5. Бушин М. І. Черкаси: 1954–2004 [Текст] / М. І. Бушин, В. М. Лазуренко, І. Ю. Мащенко, Є. М. Стрижак. – Черкаси : Вид-во «Черкаський ЦНТЕІ», 2005. – 448 с.
6. Віргуш Н. Від розмаїття талантів до життєвих перспектив / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2011. – 27 травня.
7. Віргуш Н. Вчитися бути лідером / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2012. – 3 лютого.
8. Віргуш Н. Душі невичерпне джерело / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2012. – 23 березня.
9. Віргуш Н. Черкаський політехнічний технікум: з минулого у майбутнє / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2012. – 26 вересня.
10. Віргуш Н. Черкаський політехнічний технікум націлює на успішність / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2012. – 31 жовтня.
11. Віргуш Н. Черкаський політехнічний технікум: повага від усієї України / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2012. – 10 жовтня.
12. Віргуш Н. Черкаський політехнічний технікум: світлу – бути / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2012. – 19 грудня.
13. Волошина А. А. Сторінками історії ЧПТ: 90 років – лише вершина злету / А. А. Волошина // Політехнікінформ. – 2012. – 28 вересня.
14. Галат Д. Із вдалого старту починається самостійне життя / Д. Галат, Л. Туменко // Молодь Черкащини. – 2012. – 4 травня.
15. Галат Д. В. Місія щедрих знань і технічного прогресу / Д. В. Галат // Політехнікінформ. – 2012. – 28 вересня.

16. Галат Д. Нова освітня реформа – не більше ніж спроба втекти від насущних проблем освіти / Д. Галат // Вечірні Черкаси. – 2011. – 20 грудня. – №51.
17. Державний архів Черкаської області (далі – ДАЧО). – Ф. Р-3059. Черкаське обласне управління статистики Державного Комітету УРСР по статистиці, м. Черкаси Черкаської області. 1940–1987 рр. – Оп. 12. – Спр. 62. Отчеты по вузам и техникумам на начало 1960/61 учебного года. За 1960 год. – 129 арк.
18. ДАЧО. – Ф. Р-3059. Черкаське обласне управління статистики Державного Комітету УРСР по статистиці, м. Черкаси Черкаської області. 1940–1987 рр. – Оп. 12. – Спр. 170. Итоги работы вузов и техникумов на конец 1965–1966 учебного года (Формы 4-НК) (4 августа 1966 г. – 14 сентября 1966 г.). – 187 арк.
19. ДАЧО. – Ф. Р-3059. Черкаське обласне управління статистики Державного Комітету УРСР по статистиці, м. Черкаси Черкаської області. 1940–1987 рр. – Оп. 16. – Спр. 16. Отдел статистики труда, заработной платы, населения, здравоохранения и культуры. Итоги работы вузов и техникумов на начало 1980–1981 учебного года. – 200 арк.
20. ДАЧО. – Ф. Р-3059. Черкаське обласне управління статистики Державного Комітету УРСР по статистиці, м. Черкаси Черкаської області. 1940–1987 рр. – Оп. 16. – Спр. 355. Отдел статистики, труда, заработной платы, населения, здравоохранения и культуры. Итоги работы вузов и техникумов на конец 1981/82 учебного года и Ф. №2-ПО. – 176 арк.
21. ДАЧО. – Ф. Р-3059. Черкаське обласне управління статистики Державного Комітету УРСР по статистиці, м. Черкаси Черкаської області. 1940–1987 рр. – Оп. 1д. – Спр. 38. Отдел статистики населения, здравоохранения и культуры. Отчеты вузов и техникумов о распределении студентов по курсам на начало 1954–1955 года. – 100 арк.
22. ДАЧО. – Ф. Р-3059. Черкаське обласне управління статистики Державного Комітету УРСР по статистиці, м. Черкаси Черкаської області. 1940–1987 рр. – Оп. 1д. – Спр. 92. Статистическое управление Черкасской области. Сектор культуры, населения и здравоохранения. Отчеты высших учебных заведений, техникумов и других средних специальных заведений на начало 1956/1957 года о распределении учащихся по Черкасской области. – 77 арк.
23. Журавель М. Черкаський політехнічний технікум : навчання – на сучасному рівні / М. Журавель // Черкаський край. – 2013. – 25 жовтня.
24. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» за №4004-ХІІ від 24 лютого 1994 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України [Офіційний сайт]. – 1994. – № 27. – Ст. 218. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.
25. Карнарук Л. У Черкаському політехнічному технікумі навчаються півтори тисячі студентів / Л. Карнарук // Газета по-українськи. – 2012. – 13 квітня.
26. Коваленко О. Знайомство з професією / О. Коваленко // Черкаський край. – 2013. – 25 жовтня.
27. Ми підтримуємо традиції технічної освіти // Молодь Черкащини. – 2013. – 29 травня.

28. Суховершко Г. В. Пора випробувань і надій : Черкаській області – 50 років [Текст] / Г. В. Суховершко. – 2-ге вид., доповн. – Черкаси : Видавець Вовчок О. Ю., 2006. – 64 с.
29. Черкаський політехнічний технікум [Електронний ресурс] // Черкаський політехнічний технікум [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <http://polytechnic.ck.ua/>.
30. Черкаський політехнічний технікум: і якісне навчання, й цікаве дозвілля // Черкаський край. – 2012. – 13 квітня.

References

1. Blons'kyj G. G. Nasha gordist' – vypusky / G. G. Blons'kyj // Politehnikinform. – 2012. – 28 veresnja.
2. Bujevych O. Cherkas'kyj politehnikum : znajomstvo zblyz'ka / O. Bujevych // Akcent. – 2011. – 7 lyupnya.
3. Bushin M. I. Dotorknutysya vichnosti : fotoal'b., prysvjachenyj 10-richchju stvorennya kafedry istoriyi Ukrayiny ChDTU / M. I. Bushin. – Cherkasy : Biznes-styl', 2011. – 242 s.
4. Bushyn M. I. Istoriya Shevchenkovoho kraju 1939–2002 rr. [Tekst] : navch. posib. z istoriyi Cherkashhyny / M. I. Bushyn, N. V. Gudachkova, V. M. Lazurenko, A. I. Lysenko / pid nauk. i zag. red. d. i. n., prof., akad. UAIN M. I. Bushyna. – Cherkasy : «Vidlunnya-Plus», 2003. – 233 s.
5. Bushin M. I. Cherkasy : 1954–2004 [Tekst] / M. I. Bushin, V. M. Lazurenko, I. Ju. Mashhenko, Ye. M. Strizhak. – Cherkasy : Vyd-vo «Cherkas'kyj CNTEI», 2005. – 448 s.
6. Virgush N. Vid rozmayittja talantiv do zhyttyevykh perspektyv [Tekst] / N. Virgush // Cherkas'kyj kraj. – 2011. – 27 travnya.
7. Virgush N. Vchytysya buty liderom / N. Virgush // Cherkas'kyj kraj. – 2012. – 3 lyutoho.
8. Virgush N. Dushi nevycherpne dzherelo / N. Virgush // Cherkas'kyj kraj. – 2012. – 23 bereznya.
9. Virgush N. Cherkas'kyj politehnychnyj tehnikum : z mynuloho u majbutnye / N. Virgush // Cherkas'kyj kraj. – 2012. – 26 veresnya.
10. Virgush N. Cherkas'kyj politehnychnyj tehnikum naciluye na uspishnist' / N. Virgush // Cherkas'kyj kraj. – 2012. – 31 zhovtnya.
11. Virgush N. Cherkas'kyj politehnychnyj tehnikum: povaha vid usiyei Ukrayiny / N. Virgush // Cherkas'kyj kraj. – 2012. – 10 zhovtnya.
12. Virgush N. Cherkas'kyj politehnychnyj tehnikum : svitlu – buty / N. Virgush // Cherkas'kyj kraj. – 2012. – 19 grudnya.
13. Voloshyna A. A. Storinkamy istoriyi ChPT : 90 rokiv – lyshe vershyna zletu / A. A. Voloshyna // Politehnikinform. – 2012. – 28 veresnya.
14. Galat D. Iz vdaloho startu pochynayet'sya samostijne zhyttja / D. Galat, L. Tumenko // Molod' Cherkashhyny. – 2012. – 4 travnya.
15. Galat D. V. Misija shhedryh znan' i tehnychnoho progresu / D. V. Galat // Politehnikinform. – 2012. – 28 veresnya.

16. Galat D. Nova osvithnja reforma – ne bil'she nizh sprobа vteky vid nasushnyh problem osvity / D. Galat // Vechirni Cherkasy. – 2011. – 20 grudnya. – № 51.
17. Derzhavnyj arhiv Cherkas'koyi oblasti (dali – DACHO). – F. R-3059. Cherkas'ke oblasne upravlinnya statystyky Derzhavnoho Komitetu URSSR po statystyци, m. Cherkasy Cherkas'koyi oblasti. 1940–1987 rr. – Op. 12. – Spr. 62. Otchety po vuzam i tehnikumam na nachalo 1960/61 uchebnogo goda. Za 1960 god. – 129 ark.
18. DACHO. – F. R-3059. Cherkas'ke oblasne upravlinnya statystyky Derzhavnoho Komitetu URSSR po statystyци, m. Cherkasy Cherkas'koyi oblasti. 1940–1987 rr. – Op. 12. – Spr. 170. Itogi raboty vuzov i tehnikumov na konec 1965–1966 uchebnogo goda (Formy 4-NK) (4 avgusta 1966 g. – 14 sentjabrja 1966 g.). – 187 ark.
19. DACHO. – F. R-3059. Cherkas'ke oblasne upravlinnya statystyky Derzhavnoho Komitetu URSSR po statystyци, m. Cherkasy Cherkas'koyi oblasti. 1940–1987 rr. – Op. 16. – Spr. 16. Otdel statistiki truda, zarabotnoj platy, naselenija, zdravoohranenija i kul'tury. Itogi raboty vuzov i tehnikumov na nachalo 1980–1981 uchebnogo goda. – 200 ark.
20. DACHO. – F. R-3059. Cherkas'ke oblasne upravlinnya statystyky Derzhavnoho Komitetu URSSR po statystyци, m. Cherkasy Cherkas'koyi oblasti. 1940–1987 rr. – Op. 16. – Spr. 355. Otdel statistiki, truda, zarabotnoj platy, naselenija, zdravoohranenija i kul'tury. Itogi raboty vuzov i tehnikumov na konec 1981/82 uchebnogo goda i F. № 2-PO. – 176 ark.
21. DACHO. – F. R-3059. Cherkas'ke oblasne upravlinnya statystyky Derzhavnoho Komitetu URSSR po statystyци, m. Cherkasy Cherkas'koyi oblasti. 1940–1987 rr. – Op. 1d. – Spr. 38. Otdel statistiki naselenija, zdravoohranenija i kul'tury. Otchety vuzov i tehnikumov o raspredelenii studentov po kursam na nachalo 1954–1955 goda. – 100 ark.
22. DACHO. – F. R-3059. Cherkas'ke oblasne upravlinnya statystyky Derzhavnoho Komitetu URSSR po statystyци, m. Cherkasy Cherkas'koyi oblasti. 1940–1987 rr. – Op. 1d. – Spr. 92. Statisticheskoe upravlenie Cherkasskoj oblasti. Sektor kul'tury, naselenija i zdravoohranenija. Otchety vysshih uchebnyh zavedenij, tehnikumov i drugih srednih special'nyh zavedenij na nachalo 1956/1957 goda o raspredelenii uchashhihsja po Cherkasskoj oblasti. – 77 ark.
23. Zhuravel' M. Cherkas'kyi politehnicnyi tehnikum: navchannya – na suchasnomu rivni / M. Zhuravel' // Cherkas'kyj kraj. – 2013. – 25 zhovtnya.
24. Zakon Ukrayiny “Pro zabezpechennya sanitarnoho ta epidemichnoho blagopoluchchya naselennya” za № 4004-XII vid 24 ljutoho 1994 r. [Elektronnyi resurs] // Vidomosti Verhovnoyi Rady Ukrayiny [Oficijnyi sajt]. – 1994. – № 27. – St. 218. – Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.
25. Karnaruk L. U Cherkas'komu politehnicnomu tehnikumi navchajut'sya pivtory tysjachi studentiv / L. Karnaruk // Gazeta po-ukrayins'ky. – 2012. – 13 kvitnya.
26. Kovalenko O. Znajomstvo z profesiyeju / O. Kovalenko // Cherkas'kyj kraj. – 2013. – 25 zhovtnya.
27. My pidtrymuyemo tradiciyi tehnicnoyi osvity // Molod' Cherkashhyny. – 2013. – 29 travnya.
28. Suhovershko G. V. Pora vyprobuvan' i nadij: Cherkas'kij oblasti – 50 rokiv [Tekst] / G. V. Suhovershko. – 2-ge vyd., dopovn. – Cherkasy : Vydavec' Vovchok O. Ju., 2006. – 64 s.

29. Cherkas'kyj politehnicnyj tehnikum [Elektronnyj resurs] // Cherkas'kyj politehnicnyj tehnikum [Oficijnyj sajt]. – Rezhyum dostupu : <http://polytechnic.ck.ua/>.
30. Cherkas'kyi politehnicnyi tehnikum: i jakisne navchannya, j cikave dozvillya // Cherkas'kyj kraj. – 2012. – 13 kvitnya.

С. И. Коротяев, Т. Д. Чубина

Черкасский политехнический техникум: исторические этапы подготовки инженерно-технических кадров

В статье рассматривается период становления и развития одного из старейших инженерно-технических учебных заведений Черкасской области. Авторами освещены важнейшие страницы истории Черкасского политехнического техникума. Показаны пути поиска новых форм и методов учебной, научной и воспитательной работы. Освещена роль ЧПТ в подготовке инженерно-технических кадров региона.

Ключевые слова: Черкасский политехнический техникум, Черкасская область, студенты, специальности, учебная база, преподаватели, специалисты.

S. I. Korotyayev, T. D. Chubina

Cherkasy polytechnic school: historical stages of engineering staff training

The article considers the period of formation and development of one of the oldest engineering and technical educational institutions of Cherkasy region. The authors cover the most important pages of the history of Cherkasy Polytechnic School. Ways of finding new forms and methods of academic, scientific and educational work are shown. The role of Cherkasy Polytechnic School in the training of engineering and technical staff of the region is highlighted.

Keywords: Cherkasy Polytechnic School, Cherkasy region, students, specialties, educational base, teachers, specialists.